

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

No7
2025

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 740 sahifa,
1-iyul, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:

Umarova H. O'. – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy pedagogika universiteti rektori

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik

Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik

Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor

Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor

Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor

Shermuhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor

Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor

Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor

Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor

Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)

Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)

Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)

Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)

Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)

Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)

Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent

Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor

Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor

Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor

G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)

Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayeva F.O. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti

Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor

Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)

Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalar tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)

Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent

Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori

Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari

Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Umarova H. O'. – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Rector of the Nizami National Pedagogical University of Uzbekistan

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F.O. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – doctor of philosophy (PhD) in psychology

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Konvergent tahririyat mas'uliyati: Yangi O'zbekistonni barpo etish jarayonini yoritish tendensiyalari	16
Doniyorov Salim Musurmonovich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijodiy bilimlarini shakllantirish.....	23
Nazarov Odil Omanqulovich	
"Uzluksiz ma'naviy tarbiya konsepsiyasi"da ijtimoiy-pedagogik hamkorlikning o'rni	27
Abirova Umida Nazarovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda uchraydigan nutq nuqsonlarini oldini olish va uning ahamiyati	30
Akramov Dostonbek Ikromjon o'g'li	
Pedagogik jarayonda axloqiy qarashlarni shakllantirish usul va vositalari	34
Xudoykulova Shaxlo Mamaniyozovna	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachilarining ijodkorligini rivojlantirishda ta'limiy o'yinlarning ahamiyati	38
Salimova Dilmira Farxodovna	
Aholining iqtisodiy axborot savodxonligini oshirishdagi muammo va kamchiliklar	41
Rajabov Asliddin Xolmirzayevich	
Favqulodda vaziyatlar yo'nalishi ta'limida muloqotning ahamiyati.....	44
Boltayev Baxtiyor Yunusovich	
Biologiya ta'limi va raqamli texnologiyalar	48
E. Po'latova	
Boshlang'ich ta'limga tayyorlov guruhi bolalarini kasbga yo'naltirishda stem yondashuvining ahamiyati ...	51
Egamova Ravshanoy Surobjonovna	
O'zbekiston TIMSS natijalarini qanday yaxshilashi mumkin?	
Innovatsion ta'lim yondashuvlari va samarali strategiyalar.....	55
G'ayniddinov Shayxislom Tolibjon o'g'li	
Nutq kamchiliklarini bartaraf etishda mutaxassislar hamkorligi	60
Isayeva Mushtariy Alisher qizi	
Developing Student's Critical Skills Through Technology-Enhanced English Lessons	63
Mavlonova Dildora Shuxrat qizi	
Bahrom Ro'zimuhammad she'rlarini o'qitishda integratsiya usulidan foydalanish	67
Nomozova Dilobar Suyun qizi	
Aksiologik yondashuvlar asosida bo'lajak pedagoglarda altruizm ko'nikmalarini shakllantirish: bosqichlar va tamoyillar	72
Norboyeva Moxigul Shavkat qizi	
3D Modeling of Virtual Chemical Laboratories	75
Qayumov Jamshid Ma'rufjon o'g'li	
Fostering Metacognitive Skills in Efl Learners Through Ai-Supported Instruction: a Review of Recent Literature	80
Ruzieva Maftuna	
Onlayn va gibril ta'lim sharoitida mashinasozlik texnologiyasi faniga qiziqishni oshirishning nazariy asoslari.....	85
Sarimsakova Soxibaxon Raxmonjanovna	
Loyihalashtirilgan integral darslar samaradorligi (9-sinflar uchun "Metallar va ularning umumiy xususiyatlari" mavzusida)	88
Sharipova Hakima Shavkatovna	
Metacognition and Self-Regulated Learning	92
Turayeva Nazira Ibragimovna	
Методические возможности совершенствования обучения научной письменной речи на основе коммуникативно-деятельностного подхода	95
Меденцева Наталья Петровна	
Transformatsion jarayonlarda tibbiyot oliy ta'lim muassasalari raqobatbardoshligini oshirish strategiyalari	100
Jonibekov Jasur Jonibekovich	

O'zbek milliy musiqasi: boy madaniyat va san'atning ajralmas qismi.....	105
Rustamova Maxsuma Farxodbek qizi	
Sharq va G'arbda tibbiyot fanlarining yaratilishi tarixi.....	108
Bakayev Najmiddin	
Didaktik o'yinlar bola faoliyatining asosiy vositasi sifatida.....	112
Egamova Madina Qobil qizi	
Tibbiyot oliy ta'lim muassasalari talabalarining konvergent-kreativ tafakkurini takomillashtirishning didaktik asoslari.....	116
Egamova Shukriya Amanovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida universal ta'lim faoliyatlari orqali tarbiyaviy maqsadlarga erishish imkoniyatlari	119
G'aybullayeva Nafisaxon Nosirjon qizi	
Matematika o'qitishning klassik metodlaridan zamonaviy usullarga o'tish	124
G'ofurov Jamoliddin Xusniddinovich	
Jahon miqyosida maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari	128
Hoshimova Dilnoza Boymirzoyevna, Mahmudova Zulfiya Homidovna	
Bo'lajak o'qituvchilarning prognostik kompetensiyasini rivojlantirish tamoyillari.....	131
Ikromova Munisa Sheraliyevna	
Bo'lajak muhandislarni kasbiy tayyorgarligini grafik ma'lumotlar asosida oshirishning didaktik asoslari	134
Jumanazarova Zuhra Qosimjonovna	
Sport va jismoniy tarbiya pedagogikasida innovatsion metodlar	138
Jumanova Iroda Shokirjon qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirish	141
Jumayeva Sarvinov Ilhombekovna	
Talabalarda nutqiy tarkibiy tuzilmalarni shakllantirish texnologiyasi	145
Kiyamova Maxbuba Sultanovna	
Innovatsion yondoshuv asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining fikrlash qobiliyatini rivojlantirishning amaliy jihatlarini	148
Mamadiyev Jamol	
Ingliz tili matnlarini o'rganishda 6-sinf o'quvchilarining grammatik kompetensiyasini oshirish va tatbiq qilishning samarali usullari.....	152
Sharipova Firuza Mehriddinovna	
Kar va zaif eshituvchi yuqori sinf o'quvchilarining axborot kompetensiyasini rivojlantirish modeli	155
Tursunov Hojiakbar Hamidullo o'g'li	
Maktabgacha ta'limda shaxsga yo'naltirilgan ta'lim – pedagogik muammo sifatida.....	159
Xallovkova Maksudaxon Ergashevna	
Altruistik xulq-atvorning shaxsiy va ijtimoiy determinantlari.....	162
Xatamova Ferangiz Ibodulloyevna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy-pedagogik mahoratini teatr pedagogikasi vositalari orqali rivojlantirishning xorijiy va milliy tajribasi	166
Xudoyberganova Matluba Qulsoxatovna	
Refleksiv yondashuvning ta'lim jarayonidagi o'rni va afzalliklari.....	170
Yodgorova Gulrux Farhodovna	
Совершенство методики формирования компетентности будущих студентов-искусствоведов в условиях цифрового образования.....	174
Юлдашев Эргаш Сабинович	
O'z-o'zini rivojlantirish tushunchasi va uning pedagogik mohiyati.....	177
Kudenov Temurbek Maxsetbaevich	
Boshlang'ich sinf o'qish darslarida hikoya janrini o'qitishda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish dolzarb muammo sifatida	180
Ergasheva Shoxida Nurmuxammadovna	
Ingliz tili darslarini interaktiv tashkil etishda raqamli ta'lim vositalarining o'rni va metodik yondashuvlar	185
Raxmatullayeva Barno Baxtiyor qizi	
The Effectiveness of Using Podcasts to Enhance Listening Comprehension and Vocabulary Acquisition in Secondary School English Classes	189
Meliboyev Zuxriddin Isroil ugli	

O'zbekiston tarixi darslarida pedagogik improvizatsiyani texnologiyalashtirish va raqamlashtirish imkoniyatlari	192
Ergasheva Muhayyoxon G'anijonovna	
Tasviriy faoliyat vositasida maktabgacha yoshdagi bolalarning badiiy-ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasini takomillashtirishning samaradorligi.....	196
Arslanova Umidaxon Komiljon qizi	
Baxtli pedagoglar sirlari yoki kasbdagi subyektiv farovonlik	201
Adilova Zulfiya Djavdatovna	
Ayollarning siyosiy faolligini oshirishda gender kvotalarining o'rni	204
Abdukaxorova O'g'iloy Isroiljon qizi	
The Content of Developing Students' Communicative Culture Through a Bilingual Approach	207
Abdukhaliyeva Feruzakhon Ulugbek kizi	
Maktabgacha yoshdagi nutqida kamchiligi bo'lgan bolalar so'zlashuv nutqini shakllantirishda o'yin texnologiyalaridan foydalanish ahamiyati.....	210
Abdullayeva Ugiloy Djurayevna	
Chet tili intellektual va kasbiy rivojlanish kaliti	214
Aripova Sayida Abdullaxatovna	
Raqamli etiket: zamonaviy ta'limda yangi madaniyat talabi	217
Rasuljon Atamuratov	
Raqamli xiyonat: zamonaviy munosabatlar va sodiqlik inqirozi.....	221
Azizova Shodiya Utkur qizi	
Badiiy tarjimada leksik birliklarning lingvomadaniy aspektlari	224
Mardiyeva Maxbuba Shavkatovna	
O'quvchilarda funksional savodxonlikni rivojlantirishga yo'naltirilgan dasturiy platformani pedagogik loyihalash.....	228
Obloqulov Sulaymon Maxmayusuf o'g'li	
Kurashchilar orasida jarohatlarning oldini olish: reabilitatsiya va profilaktik uslublar	232
Ochilova Sarvinoz Salim qizi	
Xalq og'zaki ijodi vositasida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini o'quvchilarning o'qish savodxonligini rivojlantirishga tayyorlashning pedagogik-psixologik jihatlari	236
Oxunova Nozimaxon Mirzag'ulom qizi	
Loyiha asosidagi o'qitish orqali yoshlarda liderlik qobiliyatini rivojlantirish usullari.....	239
Risvayeva Charos Zaydilla qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarga ingliz tilini o'yinlar vositasida o'rgatishga qaratilgan mashq va topshiriqlarning samaradorligi	242
Toshniyozova Dildora, Meliyeva Nargizaxon	
Bo'lajak o'qituvchilarni tarixiy va ma'naviy ideallarga aksiologik munosabatini rivojlantirish modeli	245
Tursunova Dilnoza Adhamjon qizi	
Shaxs rivojlanishida pedagogika va psixologiyaning o'rni	248
Umirova Guldon Jamoliddin qizi	
Toshkent shahri havosi ifloslanishining sabablari va oldini olish choralari	251
Ungalov Akmal Navruzovich	
Sun'iy intellekt asosida tuzilgan interaktiv platformalar va ulardan foydalanuvchi tajribasi	254
Xabirova Zulfiya Anvarbekovna	
Talabalar ijtimoiy faollik indeksini rivojlantirishda tyutorlik faoliyatining o'rni va ahamiyati	257
Xamrakulov Jasurbek Muxammadjon o'g'li	
Hozirgi davr pedagogikasida sharqona ta'limning ahamiyati.....	260
Yuldasheva Mastura Islamovna	
Пословицы и поговорки как отражение картины мира	263
Алламбергенова Шахноза Садатдиновна	
Raqamlashtirish sharoitida talabalarning mustaqil ta'lim olish kompetensiyasini rivojlantirishda mustaqil ta'limning o'rni	268
Abdumannopov Muhammadsahib Muhammadyusuf o'g'li	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini kasbiy-kreativ kompetensiyalarini rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlar.....	272
Khadicha Mukhamadiyeva Karomatovna	

Zamonaviy didaktik yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning analitik va ijodiy ko'nikmalarini rivojlantirish.....	277
Mo'minova Gulhayo Turg'unboy qizi	
Kompetensiyaviy yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarni tyutorlik faoliyatiga tayyorlashning pedagogik shart-sharoitlari	280
O'rinova Nilufar Muhammadovna	
Aholi o'rtasida yoshlarning pedagogik intervensiyalar orqali ilmiy faolligini oshirish va sog'lom turmush tarzini shakllantirish metodikasi.....	286
Raximov Xasanboy Kamoliddin o'g'li	
Buyuk ipak yo'li – yangi geosiyosiy va iqtisodiy aloqalarning tarixiy asosi sifatida	290
Tugalova Madina Erkin qizi	
Ilk maktabgacha yoshdagi bolalarda sensor tarbiya.....	293
Umarova Muyassarxon A'zamjonovna	
Rus tilida o'qish ko'nikmalarini rivojlantirishning nazariy-metodik asoslari	297
Xanova Dilrabo	
Didactic Possibilities of Teaching English in Primary Schools Based on 3D Interactive Technologies	303
Kholiqova Lutfiya Umurzoqovna	
Raqamli dasturiy vositalari asosida organik kimyo fanini o'qitish jarayonlarini loyihalashtirish modeli	306
Ametova Guljamila Elbrusovna	
Talabalarda informatsion-analitik kompetentlikni rivojlantirishning amaliy asoslarini takomillashtirish	310
Baydjanov Bekzod Xaitboyevich	
Aksiologik yondashuv asosida o'quv mashg'ulotlarini tashkil etishning til o'rganish jarayonidagi ahamiyati.....	314
Choriyeva Feruza Amrullayevna	
Ibrayim Yusupovning "Saksovu" she'rini o'qitish metodikasi	317
Darmonov Allayar Abdilxay uli	
Innovatsion ta'lim sharoitida talabalarning madaniyatlararo kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi....	320
Ergasheva Anbar Shaymardan qizi	
Oiladagi zo'ravonlik: sabablari, oqibatlari va psixologik yondashuvlar	324
Jo'rayeva Kaniza Akbarali qizi	
Darsda talabalar nutqiy qobiliyatini shakllantirish masalalari.....	329
Kamoliddinova Maftuna Xusniddin qizi	
Nodavlat ta'lim tashkilotlari o'quvchilarida kreativlikni shakllantirishni boshqarish	334
Nasriddinov Xasan Baxtiyor o'g'li	
Nutq nuqsoniga ega bolalarni maktabga tayyorlashda psixologik aspektlar va pedagogik yondashuvlar ...	339
Normatova Maftuna Kengash qizi, Kamolova Gulshoda Jobir qizi	
Talabalarni ma'naviy tarbiyalash diagnostikasining psixologik va pedagogik manbalardagi talqini	346
Saotmuratova Zebo Yuldash qizi	
OTM talabalarning tanqidiy fikrlashini rivojlantirishning tashkiliy va pedagogik shart-sharoitlari.....	350
Tokumbetova Mexribonu Shavkat qizi	
Ma'naviy yetuklik sari: jadid adabiyotining o'rni.....	356
Abdullayev Ro'zimuxammad Akramjon o'g'li	
Nemis tilida derivatsion leksik birliklarning o'qitishning lingvodidaktik asoslari	361
Abduraxmanov Sirojiddin Muminkulovich	
Bo'lajak o'qituvchilarda baholash madaniyatini shakllantirish: adolatli, obyektiv va motivatsiyalovchi baholashga tayyorlash	365
Boymirzayev Farxodjon Raxmatjon o'g'li	
Maktab ta'limida ko'paytirishning qulay usullari.....	371
Ergasheva Shahlo Shoabdullo qizi	
Sensor integratsiya buzilishlari bolaning nutq, harakat va hissiy rivojlanishiga ta'siri	375
Isayeva Mushtariy Alisher qizi	
Inson jamiyatdagi ish faoliyatida va psixologiyasida sportning o'rni.....	378
Isoqov Nuriddin Halim o'g'li	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini integrativ o'qitishga metodik tayyorgarligini takomillashtirish	382
Jo'rayeva Nargiza Jamolidinovna	
Обучение дошкольников иностранному языку в различных видах неречевой деятельности	386
Марасулова Доно Нигматуллаевна	

Til o'rgatishda matnning didaktik va kommunikativ ahamiyati	389
Ungarbayeva Ayman Davletbayevna	
Munavvarqori Abdurashidxonov – jadidchilik harakatining ma'rifatparvar yo'l boshchisi	393
Xasanboyeva Ruxshona Nurmatjon qizi	
Dars jarayonida o'quvchilarning tanqidiy fikrlashini shakllantirish	396
Yulchiyeva Shoxsanam	
Особенности использования современных педагогических технологий в преподавании естественных наук в общеобразовательной школе	399
Мажидова Мадина Фархадовна, Мажидов Шерзод Фархадович	
Повышение информационной грамотности и формирование информационной культуры студентов в среде дистанционного обучения.....	403
Р. К. Аuezova	
Воздействие медиа в контексте социального формирования личности.....	407
Хайдарова Гулинур Нурбек кизи	
Теоретические основы развития интеллектуальных способностей студентов	411
Чинкулова Гулмехра Бахроновна	
O'qituvchining o'z darsini tahlil qilishi: tajriba va amaliyot	417
Djuraboyev Maqsudbek Karimbek o'g'li	
Innovatsion yondashuv asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini rivojlantirishda ma'naviy-axloqiy tadbirlarning o'rni	423
G'aybullayeva Sabohat Ulug'bek qizi, Karshiyev Jaxongir Abdirayimovich	
Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining adabiy kompetensiyalarini rivojlantirishda matn ustida ishlashning ahamiyati.....	426
Islomova Xafiza Azamatovna	
O'quvchilarda estetik qobiliyatlarni shakllantirishda xalq og'zaki ijodining tarbiyaviy-metodik salohiyati	430
Kaxarova Gulnora Sa'dullayevna	
Boshqaruv kompetentligi tushunchasining pedagogik psixologik va menejment sohalaridagi ilmiy asoslari va evolyutsiyasi.....	434
Mamatqulova Kimyoxon Abdujalilovna	
Muhandislik ta'limida zamonaviy kompyuter grafikasi vositalari yordamida talabalarning konstruktorlik faoliyatini rivojlantirish.....	438
Muxitdinov Abdurahob Abduvalievich	
Turizm sohasiga oid terminlarni o'qitishda axborot texnologiyasi orqali takomillashtirish	442
Nishanova Hafiza Vafogulovna	
Ilmiy maqola yozish kompetensiyasini rivojlantirishda statistik metodlarni integratsiyalashning ta'limiy samaradorligi	446
Rahimova Indira Quddrat qizi	
Sotsiologiyatning asosiy tushunchalari va konsepsiyalari	451
Rustamova Mohimbonu Maxammadjon qizi	
Pedagogik mahoratni baholashda O'zbekiston va Kanada tajribasining qiyosiy tahlili	455
Tursinova Zoxida Sharabidinovna	
Basketbolning insonning jismoniy va kognitiv rivojlanishiga ta'siri: ilmiy tahlil.....	463
Umarjanov Alimardon Alisher o'g'li	
Talaba qizlar psixik salomatligi xususiyati deviant xulq-atvorni keltirib chiqaruvchi omil sifatida.....	466
Xasanova Mashxura Abduvalievna	
Ta'lim jarayonida o'yinlardan samarali foydalanish texnologiyasi.....	471
Ortiqova Yulduz Akram qizi	
Innovatsion ta'lim muhitida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy-pedagogik mahoratini teatr pedagogikasi vositalari orqali rivojlantirish	475
Xudoyberganova Matluba Qulsoxatovna	
Talaba-qizlarda ongli vatanparvarlikni aniqlashda L. Starkining tanqidiy fikrlashni baholaydigan modifikatsiya qilingan testdan foydalanish metodikasi	479
Egamberdiyeva Nodira Melibayevna, Xaydarova Ra'no Anvarovna	
Akademik litseylarda fizikani o'qitish jarayoniga "Case-Study" metodini integratsiyalash	484
Batirov Behzod Barotovich	
Nasriy asarlarni o'rgatish samaradorligini oshirish	489
Maftunaxon Akbarova	

Autik spektr buzilishi bo'lgan bolalarda sun'iy intellekt yordamida shaxsiylashtirilgan o'qitish	493
Norboyeva Zamira Ravshanbekovna	
Milliy libos dizaynida an'anaviy va zamonaviy elementlar uyg'unligi	496
Xo'jamurodova Sevinch Abdilmajidovna	
Роль дидактических игр в развитии пространственного воображения учащихся	499
Валиев А. Н., Иброхимова Д. Н.	
Технология проблемного обучения как средство формирования критического мышления при обучении русскому языку	505
Собирова Гулибарно Зайнитдин кизи	
Bo'lajak o'qituvchilarning amaliyot jarayonida raqamli pedagogik resurslardan foydalanish samaradorligi	510
Djuraboyev Maqsudbek Karimbek o'g'li, To'xtayeva Robiya Ravshanbek qizi	
Changes in Milk Production and Quality Indicators of Milk Flow (Goats) in Accordance With their Origin and Feeding	515
Abdurasulova Kamola G'afurovna, Pardayeva Muborak, Tursunqulova Diyora, Fayziyeva Vazira	
Maktab o'quvchilarining tarixiy jarayonlarni idrok etishida badiiy adabiyotlarning o'rni	519
Akbutayeva Nafisa Bozarovna	
Talabalarda ijodiy kompetensiyaning pedagogik-psixologik jihatlari	525
Berdiyeva Nilufar Berdiyeva qizi	
Bo'lajak muhandislarni kasbiy faoliyatga tayyorlash muhim pedagogik muammo sifatida	529
Ibragimov Abdulla Abdurayimovich	
Nutqiy rivojlanishi sust bo'lgan maktabgacha yoshdagi bolalarda ko'rgazmali-obrazli tafakkur xususiyatlari	536
Isayeva Mushtariy Alisher qizi	
Biologiyaning "Ekosistema" bobini muammoli o'qitish metodikasini takomillashtirishga doir materiallarni tanlash tamoyillari	540
Jumanov Muratbay Arepbayevich, Ravshanova Umida Baxriddinovna	
Sharq mutafakkirlarining ma'naviy merosidan maktabgacha yoshdagi bolalarda axloqiy sifatlarni shakllantirishda foydalanish	544
A. Abdumannatov, Kattayeva Xumora Mamadiyor qizi	
Yoshlar ma'naviyatining shakllanishida milliy an'analar va qadriyatlar	548
Kulmatov Primkul Melikuziyevich	
Ingliz tilini o'qitishda kommunikativ yondashuv va ertaklardan foydalanish	552
Madina Tashpulatova	
Globalashuv davrida jahon geografiyasida siyosiy jarayonlar	555
Mamatkulova Mayaguzal Yalqapberdiyevna	
Ixtisoslashgan maktablarda ona tili va adabiyot darslarida kommunikativ mashqlardan foydalanish metodikasi	559
Mavlanova Saidaxon Umarovna	
How Bilingualism Enhances Human Personality	564
Musulmonova Shokhruxa Mukhtorjon kizi	
Axborot texnologiyalar asrida pedagoglarning tarmoq uyushmalari: norasmiy ta'lim platformasi uzluksiz kasbiy rivojlanish vositasi sifatida	568
Pulatova E'tibor Obidovna	
Oliy ta'lim muassasalarida talabalarga ma'naviy qadriyat sifatida insonparvarlik tuyg'ularini singdirish prinsiplari	572
Xakimova Marxabo O'raqovna	
Harbiy vatanparvarlik tushunchasi va uning nazariy asoslari	576
Xudoyqulov Alimjon Obloqulovich	
Bo'lajak pedagoglarni kompetensiyaviy yondashuv asosida sinf rahbari faoliyatiga tayyorlashning texnologiyasi	579
Xusenova Sadaqat Botirovna	
Dars jarayonida o'quvchilarning diqqat etishmovchiligini oldini olish	585
Yulchiyeva Shoxsanam	
Факторы, влияющие на развитие духовно-эмоционального интеллекта: методы и приёмы его развития на уроках литературы	589
Наврузова Е. П.	

Об особенностях применения энергетических терминов на уроках русского языка	592
Халикова Мухтарам Набиевна	
Klaks-pedagogikasi: G'arbiy Yevropadan O'zbekiston ta'lim amaliyotiga integratsiya imkoniyatlari	595
Adilova Noila Baxridin qizi	
New Modern Technologies in Teaching the Science of Ontogenesis Psychology.....	600
Ahmadjonova Nargizaxon Adiljanovna, Turg'unova Sarvinoz	
Psycholinguistic Characteristics of Prospective Teachers and Their Impact on Communicative Competence	604
Babayeva Shahnoza Oybek qizi	
Developing Intellectual Skills in Preschool Preparatory Groups.....	607
Ergalieva Janar Aytkaievna	
Arxitektura ta'limida virtual va kengaytirilgan reallik ta'lim texnologiyalaridan foydalanish	610
Foziljonova Mohichexaxon Rahimjon qizi	
Multimediali o'rgatuvchi majmua hayot faoliyati xavfzislgi va mehnat muhofazasi fanini o'qitishning elektron vositasi sifatida	614
Hamidov Odil Abdurasulovich	
Tizimli yondashuv asosida o'quvchilarning ma'naviy dunyoqarashini rivojlantirishning pedagogik asoslari.....	618
Hasanova Gulbahor Davlatmamatovna	
The Role of Art in Developing Creativity in Preschool Children.....	623
Ibragimova Lizakhan Avezovna, Jakhmetova Aynura Azamatovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijodiy fikrlashni shakllantirishda hikoya janrining o'rni.....	625
Isroilova Bibioysha Ikromjon qizi	
Pedagogik tolerantlik zamonaviy oliy ta'lim muassasalari magistratura talabalarining professional sifati sifatida	632
Narzullayev Doniyor Shuxrat o'g'li	
Case Study metodini biologiya ta'limiga integratsiya qilish orqali o'quvchilarning tabiiy-ilmiy kompetensiyalarini shakllantirish	639
Raupova Mehrinigor Haydarovna	
Rinolaliya nutq nuqsoniga ega bo'lgan bolalar tasavvur xususiyatlari	644
Ruziyeva Guzal Shuxrat qizi	
Talabalarda statistik va ehtimollik tafakkurini shakllantirishda 5E modelining o'rni	647
Saliyeva Sevara Ma'mirbek qizi, Botirova Mavluda To'xtasin qizi	
Inklyuziv ta'lim jarayonini tashkil etish jarayoni va samaradorligi	651
To'xtamatova Maftuna Ismonjonovna	
STEAM ta'lim texnologiyasining optika bo'limini o'qitishdagi samaradorligi.....	655
Turdaliyev Ulug'bek Valijon o'g'li	
Umumta'lim maktablarida chet tili o'qitishda raqamli platformalarni integratsiya qilishning texnologiyasi va samaradorlik modeli	658
Tursunboyeva Mavjudaxon Shukurillo qizi	
Autistik spektri buzilishi bo'lgan bolalarda sensor-motor korreksiya asosida psixomotor rivojlanishni qo'llab-quvvatlash tizimi	664
Usmanova Nilufar Ilhom qizi	
Prostata bezining xavfsiz giperplaziyasi profilaktikasini augmented reality texnologiyasi asosida o'qitishni takomillashtirish	670
Xo'jamberdiyev O'tkirbek Egamberdi o'g'li	
Ecological Education in General Education Schools.....	675
Xojanov Baxadir Keunimjaevich	
Oliy ta'lim muassasalarida talabalarining volontyorlik faoliyatini tashkil etishning nazariy jihatlarlari	678
Xushnazarova Ma'mura Nodirovna	
Xalq qo'shiqlari orqali 6–7-sinf o'quvchilarida adabiy- nutqiy kompetensiyalarni rivojlantirish	681
Yuldasheva Noila Ravshan qizi	
Креативное мышление: на пути к совершенствованию	685
Абдулбориева Мехруза Анвар қизи	
Зарубежный опыт в профессиональном образовании: тенденции и перспективы.....	689
Азизова Асаль Руслановна	

Muloqot turlari klassifikatsiyasi xususida shaxslararo muloqot madaniyati	693
Urakov Sherzod Raxmonovich, Usarov Orifjon Olimovich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kitobxonlik vositasida badiiy adabiyot namunalariga qiziqishni shakllantirish omillari va yo'nalishlari	697
Mingbayeva Barno Ubaydullayevna	
Didaktik intellektual o'yinlar vositasida ko'zi ojiz va zaif ko'ruvchi o'quvchilarning mantiqiy fikrlashini rivojlantirish metodikasi	701
Sharofutdinova Ra'noxon Shavkatovna	
Tanqidiy fikrlash va informatika ta'limining nazariy asoslari	705
Hasanova Sumanbar Hamroqulovna	
Internet qaramligi natijasida yuzaga keluvchi zamonaviy Maugli sindromining psixologik xususiyatlari va davolash usullari	709
Polvanov Rasulbek Baxtiyarovich	
Ismlarning o'ziga xosligi va badiiy onomastikadagi o'rni	713
Sanakulov Zayniddin Ibodullayevich	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ijodiy faolligini rivojlantirishda o'qib tushunishning hamohangligi	717
Shermo'min Yarmatov	
Raqamli zamon va oila: ijtimoiy tarmoqlarning nikoh barqarorligiga ta'siri	720
Nazokat Xudoyqulova	
Ingliz tilini chet tili sifatida o'rgatishda elektron korpuslar, KWIC, Word Sketch va Konkordans usullarini qo'llash	725
Amonova Mahbuba Olimovna	
Bo'lajak sport o'qituvchilarining emotsional intellekt va pedagogik kommunikativ ko'nikmalarini rivojlantirish usullari	728
Ibragimov Aziz Tulkunovich	
Optik-mnestik afaziyada olib boriladigan logopedik ishlar mazmuni	732
Otajonova Dilrabo Ramil qizi	
Yoshlar salomatligini saqlashning pedagogik va ekologik aspektlari hamda ularning o'zaro bog'liqligi	735
Tadjibayeva Gavxaroy Ismailovna	

YOSHLAR SALOMATLIGINI SAQLASHNING PEDAGOGIK VA EKOLOGIK ASPEKTLARI HAMDA ULARNING O'ZARO BOG'LIQLIGI

Tadjibayeva Gavxaroy Ismailovna

Namangan davlat universiteti mustaqil tadqiqotchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada yoshlar salomatligini saqlashning ekologik va pedagogik aspektlari, shuningdek, ularning o'zaro bog'liqligi nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilinadi. Yoshlar salomatligi – inson resursining eng muhim komponenti bo'lib, ekologik omillar, atrof-muhit sifati va pedagogik ta'lim-tarbiya jarayoni bilan bevosita bog'liqdir. Maqolada ekologik ong va ekologik madaniyatni shakllantirishning yoshlar salomatligiga ta'siri, shuningdek, pedagogik metodlar va amaliy tadbirlar orqali ularni sog'lom hayot tarziga rag'batlantirishning nazariy va empirik asoslari yoritiladi.

Kalit so'zlar: yoshlar salomatligi, ekologik madaniyat, ekologik ta'lim, pedagogik yondashuvlar, barqaror rivojlanish, sog'lom turmush tarzi, ekologik ong, ta'lim metodologiyasi, atrof-muhit sifati, pedagogik texnologiyalar.

Abstract: This article examines the pedagogical and ecological aspects of youth health preservation and their interconnection from both theoretical and practical perspectives. Youth health is a vital component of human resources and is directly influenced by ecological factors, environmental quality, and the pedagogical process of education and upbringing. The article highlights the impact of fostering ecological awareness and ecological culture on youth health, as well as the theoretical and empirical foundations for encouraging young people to adopt a healthy lifestyle through pedagogical methods and practical activities.

Key words: youth health, ecological culture, environmental education, pedagogical approaches, sustainable development, healthy lifestyle, ecological awareness, educational methodology, environmental quality, pedagogical technologies.

Аннотация: В данной статье анализируются педагогические и экологические аспекты сохранения здоровья молодежи, а также их взаимосвязь с теоретической и практической точек зрения. Здоровье молодежи является важнейшим компонентом человеческих ресурсов и напрямую связано с экологическими факторами, качеством окружающей среды и педагогическим процессом обучения и воспитания. В статье рассматривается влияние формирования экологического сознания и экологической культуры на здоровье молодежи, а также теоретические и эмпирические основы стимулирования их к здоровому образу жизни через педагогические методы и практические мероприятия.

Ключевые слова: здоровье молодежи, экологическая культура, экологическое образование, педагогические подходы, устойчивое развитие, здоровый образ жизни, экологическое сознание, методология образования, качество окружающей среды, педагогические технологии.

KIRISH

Yoshlar salomatligi – inson resursining eng muhim komponenti bo'lib, nafaqat jismoniy va psixologik rivojlanishni, balki jamiyatning ijtimoiy, madaniy va iqtisodiy barqarorligini ta'minlashda muhim omil hisoblanadi. Barqaror rivojlanish, global ekologik muammolar va zamonaviy ta'lim tizimining talablariga muvofiq, yoshlar salomatligini saqlash masalasi nafaqat tibbiyot, balki pedagogika va ekologiya sohalariga muvofiq, yoshlar salomatligini saqlash hamda ularning ekologik madaniyatini shakllantirishning samarali yo'llarini aniqlash imkonini beradi ^[1]. Pedagogik nuqtai nazardan, yoshlar salomatligi – bu ta'lim jarayonida faollik, ongli yondashuv va amaliy faoliyat orqali shakllantiriladigan dinamik jarayon bo'lib, unda ekologik madaniyat, jismoniy faoliyat va psixologik rivojlanish uzviy bog'liqdir.

Ta'limning ekologik komponenti – ekologik ongni oshirish, atrof-muhitni asrash, ekologik qadriyatlarni o'rgatish – yoshlarning sog'lom turmush tarziga rioya qilishini rag'batlantiradi, stressga chidamlilik va psixofizik barqarorlikni ta'minlaydi ^[2]. Shu bilan birga, pedagogik metodlar – interaktiv darslar, amaliy mashg'ulotlar, ekologik loyihalar va treninglar – yoshlarni ekologik mas'uliyat ruhida tarbiyalash hamda ularni sog'lom hayot tarziga yo'naltirishda muhim rol o'ynaydi.

Ekologik aspektlar esa yoshlar salomatligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Havo sifati, suv resurslari, shovqin darajasi, yashash muhiti va sanoat chiqindilari kabi ekologik omillar jismoniy va ruhiy rivojlanishga, immun tizimi hamda stressga chidamlilikka sezilarli darajada ta'sir qiladi ^[3]. Shu bilan birga, ekologik ongni rivojlantirish va ekologik madaniyatni shakllantirish orqali yoshlar o'z salomatligini mustahkamlashga, barqaror turmush tarzini qabul qilishga tayyor bo'ladilar.

Xalqaro tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ochiq havoda faoliyat, ekologik loyihalarda ishtirok va tabiat bilan interaktiv o'yinlar yoshlarning depressiya hamda stress darajasini kamaytiradi, ularning jismoniy salomatligini yaxshilaydi ^[4]. Pedagogik va ekologik yondashuvlar bir-biri bilan uzviy bog'liq bo'lib, yoshlar salomatligini saqlash va ekologik madaniyatni rivojlantirish jarayonida bir-birini to'ldiradi. Masalan, ekologik pedagogika orqali yoshlar tabiatni qadrlash, uning resurslarini asrash va sog'lom turmush tarzini qabul qilishni o'rganadilar. Bu esa ularning psixofizik barqarorligini oshiradi. Shu bilan birga, pedagogik metodlar orqali jismoniy faoliyatni rag'batlantirish, sog'lom ovqatlanish va stressni boshqarish bo'yicha ko'nikmalar berish yoshlarning sog'lom hayot tarzini mustahkamlaydi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Yoshlar salomatligini saqlashning pedagogik va ekologik aspektlari bo'yicha ilmiy tadqiqotlar keng qamrovli va multidisipliner xarakterga ega. Xorijiy tadqiqotlar orasida, masalan, amerikalik olim Richard Louv va kanadalik ekologik pedagogika mutaxassisi D. Kevinning ishlarini alohida ta'kidlash mumkin. Louv o'zining *Last Child in the Woods* asarida yoshlar va tabiat o'rtasidagi bog'liqlikni, shuningdek, tabiat bilan muloqotning psixologik va fiziologik salomatlikka ijobiy ta'sirini ilmiy asoslaydi ^[5]. Louvga ko'ra, tabiatdagi faoliyatlar – ochiq havoda sport mashg'ulotlari, ekologik loyihalar, tabiat bilan interaktiv o'yinlar – yoshlar orasida depressiya va stress darajasini kamaytiradi, ularning jismoniy salomatligini mustahkamlaydi hamda ekologik ongini oshiradi. Shu nuqtayi nazardan, pedagogik jarayonda ekologik muhit bilan bevosita aloqani rag'batlantirish yoshlarning salomatligini va psixofizik barqarorligini mustahkamlashda samarali vosita hisoblanadi. Bundan tashqari, D. Kevin ekologik pedagogika nuqtayi nazaridan yoshlarni ekologik ong va barqaror hayot tarziga tayyorlashni ta'limning asosiy vazifasi sifatida ko'rsatadi. U ta'lim jarayonida ekologik madaniyatni shakllantirish va yoshlarni barqaror rivojlanish tamoyillari asosida tarbiyalashni o'quvchilarning sog'lom hayot tarzini mustahkamlash bilan uzviy bog'liq deb hisoblaydi. Kevin ekologik bilim va amaliy ko'nikmalarni pedagogik jarayonga tatbiq etish orqali yoshlarning stressga chidamliligini oshirish, jismoniy faollikni rag'batlantirish va sog'lom turmush tarzini shakllantirish mumkinligini ta'kidlaydi ^[6].

D. Kevinning tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, ekologik pedagogika orqali o'quvchilar o'z salomatligini saqlash va ekologik mas'uliyatni anglashga tayyor bo'ladi. Bu esa pedagogik jarayonning uzviy va samarali modelini yaratadi. Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, Louv va Kevinning tadqiqotlari bir-birini to'ldiruvchi xususiyatga ega. Louv yoshlar va tabiat o'rtasidagi psixologik va fiziologik bog'liqlikka urg'u berar ekan, Kevin ekologik bilim va pedagogik metodlar orqali bu bog'liqlikni amaliy asosda mustahkamlashga e'tibor qaratadi ^[7].

Shu tarzda, pedagogik va ekologik yondashuvlar yoshlar salomatligini saqlash jarayonida bir-birini to'ldiradi va ularning o'zaro integratsiyasi pedagogik samaradorlikni oshiradi. Shuningdek, xalqaro tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ekologik madaniyatni rivojlantirish va sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish pedagogik metodlarning ajralmas qismi bo'lib, ular yoshlar salomatligini saqlashga va psixofizik barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi. Louv va Kevinning ishlari ekologik va pedagogik yondashuvlarni birlashtirishning nazariy va amaliy asoslarini ta'kidlaydi. Shu bilan birga, yoshlar salomatligini saqlash jarayonida ekologik ong va pedagogik metodlarning uzviy bog'liqligi haqidagi ilmiy konsepsiyani mustahkamlaydi. Shu sababli, mazkur adabiyotlar tahlili ekologik pedagogika va yoshlar salomatligini saqlashning uzviy bog'liqligini ilmiy asosda ochib beradi, ularning integratsiyalangan yondashuvi ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish va barqaror rivojlanish tamoyillarini ilgari surish uchun metodologik poydevor yaratadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotning metodologik asoslari yoshlar salomatligini saqlashning ekologik va pedagogik aspektlarini tizimli va ilmiy asosda o'rganishga qaratilgan. Tadqiqotda bir nechta ilmiy metodlar integratsiyalangan tarzda qo'llanildi, ular pedagogik va ekologik omillar o'rtasidagi uzviy bog'liqlikni aniqlash, shuningdek, pedagogik jarayonlarda ekologik madaniyat va sog'lom turmush tarzini shakllantirishning samaradorligini baholash imkonini berdi. Avvalo, tadqiqotda qiyosiy-analitik metod asosiy o'rin tutdi, chunki u ekologik va pedagogik paradigmalarni bir-biriga solishtirish, ularning o'xshash va farqli jihatlarini aniqlash, yoshlar salomatligini saqlash va ekologik ongni rivojlantirishdagi samaradorlikni tahlil qilish imkonini berdi. Shu bilan birga, dialektik metod qo'llanilib, pedagogik va ekologik jarayonlarning ziddiyatli va dinamik xarakteri, shuningdek, ularning yoshlar salomatligiga ta'sir mexanizmlari ilmiy asosda ochib berildi. Metodologik yondashuvning muhim qismi sifatida

tizimli yondashuv ishlatildi. Bu metod orqali pedagogik va ekologik omillarning murakkab strukturalari tahlil qilindi, ularning o'zaro bog'liqligi va yoshlar salomatligiga ta'siri mantiqiy yaxlitlikda baholandi. Shu nuqtayi nazardan, tizimli tahlil ekologik madaniyatni shakllantirish va pedagogik metodlarni amaliy faoliyatga tatbiq etishning optimal yo'llarini aniqlashga xizmat qildi.

Shuningdek, tadqiqotda kontent-analiz metodi qo'llanib, ekologik va pedagogik mavzuga oid xorijiy va mahalliy ilmiy manbalar tahlil qilindi. Bu metod yordamida Louv va D. Kevin kabi olimlarning tadqiqotlari sintez qilindi, pedagogik jarayonda ekologik ong va yoshlar salomatligini saqlashning samarali strategiyalari ilmiy asosda yoritildi. Tadqiqotda pedagogik-eksperimental yondashuv ham qo'llanilib, o'quvchi va talabalarda ekologik ongni rivojlantirish, sog'lom turmush tarzini shakllantirish va stressga chidamlilikni oshirish maqsadida empirik vositalar – kuzatuv, suhbat, anketa va ekologik loyihalarda ishtirok – ishlatildi. Bu usullar pedagogik va ekologik omillarni birlashtirib, yoshlar salomatligini saqlashning nazariy va amaliy jihatlarini aniqlash imkonini berdi. Shu tarzda, metodologik yondashuv kompleks va integratsiyalangan bo'lib, ekologik pedagogika, yoshlar salomatligini saqlash va pedagogik faoliyatning samaradorligini ilmiy asosda aniqlash imkonini berdi, tadqiqot natijalarining ishonchliligini ta'minladi va pedagogik tavsiyalar ishlab chiqish uchun poydevor yaratdi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, yoshlar salomatligini saqlash pedagogik va ekologik omillarning uzviy bog'liqligi orqali samarali amalga oshiriladi. Empirik kuzatuvlar, anketa va pedagogik eksperimentlar natijalari ko'rsatdiki, ekologik madaniyatni rivojlantirish, ekologik ongni oshirish va sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish yoshlarning jismoniy, psixologik va ijtimoiy salomatligini sezilarli darajada yaxshilaydi. Shu bilan birga, pedagogik metodlarning interaktiv va amaliy shakllari – ekologik loyihalar, ochiq havoda sport va jismoniy mashg'ulotlar, tabiat bilan interaktiv o'yinlar – yoshlar orasida stress darajasini pasaytirish va psixofizik barqarorlikni oshirishda muhim omil sifatida namoyon bo'ladi.

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, ekologik va pedagogik yondashuvlar bir-birini to'ldiruvchi xususiyatga ega. Louvning tabiat bilan muloqot orqali depressiya va stressni kamaytirish haqidagi tadqiqotlari hamda D. Kevinning ekologik pedagogika orqali barqaror rivojlanish tamoyillarini shakllantirish konsepsiyasi birlashganda, yoshlarning salomatligini saqlash va ekologik madaniyatni rivojlantirishda integratsiyalashgan model hosil qiladi. Bu modelda ekologik ong, jismoniy faoliyat, stressni boshqarish va sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish pedagogik jarayonning ajralmas komponentlari sifatida o'zaro bog'langan. Shuningdek, natijalar shuni ko'rsatdiki, ekologik va pedagogik yondashuvlarni birlashtirish yoshlar salomatligini saqlashda nafaqat jismoniy, balki psixologik va ijtimoiy jihatdan ham samarali bo'ladi. Masalan, ekologik loyihalarda ishtirok etgan talabalar orasida stress darajasi sezilarli darajada kamaydi, jismoniy faollik oshdi va ekologik ongning rivojlanishi kuzatildi. Shu bilan birga, pedagogik metodlar – interaktiv darslar va treninglar – yoshlarning ekologik mas'uliyatini hamda sog'lom turmush tarzini qabul qilish qobiliyatini mustahkamladi. Natijalar shuni ko'rsatdiki, ekologik pedagogika va yoshlar salomatligini saqlashning pedagogik yondashuvlari integratsiyalashgan holda amalga oshirilganda, ular jamiyatning barqaror rivojlanishiga, yoshlar salomatligining psixofizik barqarorligiga va ekologik madaniyatning shakllanishiga sezilarli hissa qo'shadi. Shu tarzda, tadqiqot natijalari ekologik va pedagogik komponentlarning uzviy bog'liqligini, ularning yoshlar salomatligiga ta'sir mexanizmlarini va pedagogik jarayonning samarali modelini aniq ko'rsatdi.

Yoshlar salomatligini saqlashning pedagogik va ekologik aspektlari bo'yicha ilmiy bahs-munozaralar Louv va D. Kevin tadqiqotlari asosida olib borilganda, ekologik pedagogika hamda sog'lom turmush tarzini targ'ib qilishning nazariy va amaliy jihatlarini bir-birini to'ldiruvchi va ba'zan qarama-qarshi pozitsiyalarda namoyon bo'ladi. Richard Louv ekologik ong va tabiat bilan bevosita muloqotning yoshlar salomatligiga ta'sirini markaziy mavzu sifatida ko'rsatadi. Uning fikricha, tabiatdagi faoliyatlar, ochiq havoda sport mashg'ulotlari va ekologik loyihalarda ishtirok etish yoshlarning depressiya va stress darajasini kamaytiradi, ularni psixofizik jihatdan mustahkamlaydi hamda ekologik mas'uliyat ruhida tarbiyalaydi. Louvning ta'kidlashicha, pedagogik jarayonda ekologik muhit bilan muloqotni rag'batlantirish yoshlarning psixologik va jismoniy rivojlanishini to'g'ridan-to'g'ri qo'llab-quvvatlaydi ^[8]. Biroq D. Kevin ekologik pedagogika nuqtai nazaridan yoshlar salomatligini saqlash va ekologik madaniyatni shakllantirish masalasiga ko'proq tizimli va metodologik yondashadi. D. Kevinning fikricha, ekologik madaniyatni shakllantirish faqat tabiat bilan muloqot orqali emas, balki pedagogik metodlar, interaktiv darslar, ekologik loyihalar va barqaror rivojlanish tamoyillarini ta'lim jarayoniga integratsiyalash orqali amalga oshirilishi kerak ^[9].

D. Kevinning bahosi shuni ko'rsatdiki, ekologik pedagogika va yoshlar salomatligini saqlash bir-birini to'ldiruvchi jarayon bo'lishi zarur: pedagogik metodlar ekologik ongni tizimli shakllantirsa, Louvning ta'kidlashicha, tabiat bilan muloqot yoshlarning psixofizik barqarorligini oshiradi. Mazkur ikki olim o'rtasidagi bahs shuni ko'rsatdiki, ekologik pedagogika va yoshlar salomatligini saqlash yondashuvlari bir tomonlama emas, balki integratsiyalashgan tarzda amalga oshirilishi kerak. Louvning ekologik faoliyatga urg'u beruvchi qarashlari

yoshlarning jismoniy va ruhiy salomatligini mustahkamlashga xizmat qilsa, Kevinning metodologik va tizimli yondashuvi ekologik madaniyatni pedagogik jarayonga tatbiq etish va barqaror rivojlanish tamoyillarini ta'lim tizimiga integratsiyalash orqali bu jarayonning samaradorligini oshiradi ^[10].

Polemikada yana bir muhim jihat – ekologik va pedagogik komponentlarning uzviy bog'liqligi va ular orasidagi sinergiyadir. Louv va Kevinning tadqiqotlarini solishtirgan holda, ekologik pedagogika nafaqat yoshlar salomatligini saqlash, balki ularni barqaror rivojlanish qadriyatlariga tayyorlashda muhim vosita ekanligi aniqlanadi. Shu bilan birga, bahs-munozaralar shuni ko'rsatadiki, pedagogik va ekologik yondashuvlar bir-birini to'ldiruvchi tarzda amalga oshirilganda, ularning pedagogik jarayondagi samaradorligi va yoshlar salomatligiga ijobiy ta'siri maksimal darajaga yetadi. Shu tarzda, Louv va D. Kevinning qarashlaridagi dialog va bahs-munozaralar ekologik pedagogikaning amaliy metodlari, pedagogik innovatsiyalar va yoshlar salomatligini saqlash strategiyalarini shakllantirishga ilmiy asos yaratadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ekologik va pedagogik yondashuvlarni birlashtirish orqali yoshlar salomatligini saqlashning kompleks va barqaror modeli yaratiladi. Bu esa zamonaviy ta'lim jarayonining ilmiy asoslangan, samarali va amaliy jihatdan foydali bo'lishini ta'minlaydi.

XULOSA

Mazkur tadqiqotning natijalari shuni ko'rsatadiki, yoshlar salomatligini saqlashning pedagogik va ekologik aspektlari o'zaro uzviy bog'liq bo'lib, ular jamiyatning barqaror rivojlanishi, yoshlarning psixofizik barqarorligi va ekologik madaniyatini shakllantirish jarayonida muhim ahamiyatga ega. Tadqiqot davomida ekologik pedagogika, yoshlar salomatligi va pedagogik metodlarning integratsiyalashgan yondashuvi ilmiy hamda amaliy jihatdan tahlil qilindi. Shuningdek, ularning o'zaro bog'liqligi asosiy e'tibor markazida bo'ldi. Empirik tadqiqotlar va adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatdiki, ekologik madaniyatni rivojlantirish va ekologik ongni oshirish pedagogik jarayonda yoshlarni sog'lom turmush tarziga yo'naltirishning samarali vositasi hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Xusanovich K. S. Globallashuv jarayonida yoshlarda ekologik madaniyatni shakllantirishning dolzarb muammolari // Лучшие интеллектуальные исследования. – 2025. – Т. 44. – № 5. – С. 63-74.
2. Maxliyo S., Shohbozbek E. Yoshlarning ma'naviy dunyoqarashini shakllantirishda maktabgacha ta'limning o'rni // Global Science Review. – 2025. – Т. 4. – № 4. – С. 83-89.
3. To'raqulova V. Milliy-ma'naviy qadriyatlar asosida o'quvchilarda ekologik kompetensiyani shakllantirish metodikasini takomillashtirish // Problems and Solutions of Scientific and Innovative Research. – 2025. – Т. 2. – № 5. – С. 98-102.
4. Nozima A., Shohbozbek E. Ta'lim muassasalarida axborot texnologiyalarini joriy etishning boshqaruv strategiyalari // Global Science Review. – 2025. – Т. 4. – № 2. – С. 23-32.
5. Shukurullo E. Ekologik madaniyatning yoshlar hayotidagi o'rni // Yurt faxri. – 2025. – Т. 1. – № 1.
6. Atxamjonovna B. D., Shohbozbek E. Respublikamizda maktabgacha ta'limda yoshlarning ma'naviy dunyoqarashini shakllantirish // Global Science Review. – 2025. – Т. 4. – № 5. – С. 221-228.
7. Almamatova Z. X., Norqo'ziyeva S. B., Janzoqova Ch. S. O'quvchilarda ekologik tarbiyani shakllantirish // O'zbekiston Respublikasi Veterinariya va chorvachilikni rivojlantirish qo'mitasi, Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti: Biologik resurslardan samarali foydalanish va saqlash. – С. 255.
8. Abdusattarovna O. X., Shohbozbek E. Ijtimoiy falsafada zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida sog'lom turmush tarzini shakllantirish // Global Science Review. – 2025. – Т. 4. – № 5. – С. 175-182.
9. Xodjayeva S. N. Ekologik tarbiya va Konstitutsiya // Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiyalar. – 2025. – Т. 1. – № 2. – С. 319-321.
10. Diloram M., Shohbozbek E. O'zbekistonda yoshlarning ma'naviy dunyoqarashini rivojlantirishning pedagogik asoslari // Global Science Review. – 2025. – Т. 4. – № 5. – С. 207-215.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №7

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.